

PAULO LINS

SUOMENNOS TARJA HÄRKÖNEN

JUMALAN KAUPUNKI

Aviador

© Aviador Kustannus 2016

JUMALAN KAUPUNKI

© Aviador Kustannus 2016

PAULO LINS

JUMALAN KAUPUNKI

SUOMENNOS
TARJA HÄRKÖNEN

Aviador

FILI – Finnish Literature Exchange on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

MINISTÉRIO DA CULTURA
Fundação BIBLIOTECA NACIONAL

Teos on saanut tukea Brasilian kulttuuriministeriön Kansalliskirjaston säätiöltä.
Obra publicada com o apoio do Ministério da Cultura do Brasil/Fundação Biblioteca Nacional.

Portugalinkielinen alkuteos

Cidade de Deus

© Paulo Lins, 1997

All rights reserved.

Paulo Lins represented in the Nordic countries by Vikings of Brazil.

© Aviador Kustannus, 2016

Kansi ja taitto: Jonna Nisu
Paino: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ

ISBN 978-952-7063-14-9

WWW.AVIADOR.FI

Marianalle, Fredericolle, Sônialle, Célialle, Toninholle, Celestinalle (in memoriam), Améiialle (in memoriam), Antôniolle (in memoriam) ja Paulinalle (in memoriam).

Kiitän eritoten Maria de Lourdes da Silvaa (Lurdinha), sillä ilman hänen arvokasta apuaan tämä kirja olisi jäänyt kirjoittamatta. Omistan hänelle tämän kirjan runot.

Kiitän Alba Zaluaria kannustuksesta, jota hän on uupumatta osoittanut minulle yhdeksän vuoden ajan. Ajatus tämän kirjan kirjoittamisesta syntyi keskustelujemme aikana, ja hänen tukensa antoi minulle mahdollisuuden toteuttaa sen.

**TÄMÄN TEOKSEN HENKILÖHAHMOT JA TAPAHTUMAT
OVAT TOSIA VAIN FIKTION MAAILMASSA. NE EIVÄT
VHITTAA TODELLISIIN HENKILÖIHIN JA ASIOIHIN EI-
VÄTKÄ ESITÄ NÄISTÄ MIELIPITEITÄ.**

Tuli vaikeaa polkua pitkin
suora joka ei koskaan pääty,
suora joka törmää kiveen,
sana joka kääntyy kulmasta,
vähäinen tyhjä suora,
suora, kokonainen elämä,
sana, minun sanani.

Paulo Leminski

1 HORNANHENGEN TARINA

VAIN HETKI SEN JÄLKEEN kun Naru ja Sähikäinen lähtivät kummitalosta, he polttivat jo pilveä joenrannalla eukalyptusmetsässä. He eivät puhuneet mitään ja katsoivat toisiaan vain ojentaessaan jointin toisilleen, ja silloinkin silmien raosta. Naru kuvitteli, miten hän ui rinta-aallokon takana. Nyt hän voisi pysähtyä, jäädä kellumaan ja tuntea veden leikin vartalollaan. Vaahto hajosi hänen kasvoilleen, ja hän seurasi lintujen lentoa katseellaan samalla kun keräsi voimia paluumatkaa varten. Hän väisteli ristiaallokkoa, jottei joutuisi virran vietäväksi, ja varoi jäämästä liian pitkäksi aikaa kylmään veteen, jottei alkaisi vetää suunta. Hän tunsu itsensä hengenpelastajaksi. Hän pelastaisi niin monta henkeä kuin sillä ruuhkaisella rannalla piti pelastaa ja työpäivän päätyttyä palaisi juosten kotiin. Hän ei olisi niitä hengenpelastajia, jotka jättävät kuntoilun väliin, niin että lopulta meri saa heidän puolestaan viedä ihmiset mennessään. Tärkeää oli treenata säännöllisesti, syödä hyvin ja uida niin paljon kuin suinkin mahdollista.

Pilvet pudottelivat pisaroita talojen ylle, metsään ja pelloille joka ulottui aina horisonttiin asti. Sähikäinen tunsu tuulen suhinan eukalyptusten lehdissä. Hänen oikealla puolellaan kohoavat Barra da Tijucan kerrostalot näyttivät jättiläismäisiltä jopa matkojen päästä. Vuorenhuiput olivat kadonneet matalalla riippuvien pilvien taakse. Niin kaukaa ei vasemmalla sijaitsevalta kerrostaloalueelta, missä hän asui, kuulunut mitään, mutta hänestä tuntui että sieltä kantautui radion ääniä perheenäideille tarkoitetuilta kanavilta, koirien haukuntaa

ja rapuissa edestakaisin ravaavien lasten kiljahduksia. Hän lepuutti katsettaan joen pinnalla, johon tihuttava sade piirsi ympyröitä pitkin matkaa, ja hänen sisäänpäin zoomaaviin pähkinänruskeisiin silmiinsä kohosi muistikuvia: puhdas joki; guavapuulehto joka paljaaksi parturoituna oli antanut tilaa uusille kerrostaloille; kaupunginosan harvat aukiot, jotka oli pakattu nyt täyteen taloja; jambolanluumu-puut jotka oli nyt murhattu, samoin kuin kummitteleva viikunapuu ja risiinipuut; autio kartano uima-altaineen ja Kauhun ja Baluarten pelлот – hän oli pelannut niillä puolustajana Oberomin jalkapalloseuran alle kolmetoistavuotiaissa – jotka olivat saaneet väistyä tehtaisten tieltä. Hän muisti vieläkin sen kerran, kun hän meni sinne kavereiden kanssa keräämään bambuja kotitalonsa juhannusjuhlaa varten ja joutui pötkimään pakoon tilanhoitaja usuttaessa koiransa lapsikatraan päälle. Hän näki mielessään pullonpyöritykset, piilosilla olot, kymmenen tikkua laudalla ja autoradan jota ei koskaan saanut ja tunnit, jotka istui mantelipuiden oksilla härkälauman ohikulkua katsellen. Hän muisteli päivää, jolloin hänen veljensä raapiutui kauttaaltaan verille kaatuessaan pyörällä Punaisella kukkulalla, ja sitä miten ihanaa oli aina sunnuntaina, kun hän kävi messussa ja jäi kirkkoon vielä sen jälkeenkin osallistuakseen nuorten ryhmän toimintaan, ja meni illalla vielä elokuviin tai huvipuistoon... Hän näki iloisia kuvia alakouluaikeiden Santa Cecilian kuoron harjoituksista, mutta ne mielikuvat katosivat äkkiä sillä hetkellä kun joen pinta paljasti hänelle kuvia ajoilta, jolloin hän myi leipää ja mehujäätä, tai työnsi kärryjä katumarkkinoilla ja Leäon ja Très Poderesin supermarketeissa, keräsi pulloja ja kuori kuparijohtoja myydäkseen langan kierrätykseen ja antoi tienestinsä äidille. Hänen sattui, kun hän ajatteli hyttysparvea, joka nosti verta imiessään ihon täyteen patteja niin että niitä piti raapia kynsillä, ja kadunvarsien avoviemäreitä, joita pitkin hän oli laskenut pyllymäkeä pikkulapsena. Hän oli ollut onneton mutta ei ollut tiennyt sitä. Hän alistui hiljaa mielessään siihen tosiasiaan, että rikas voi mennä ulkomaille näyttätymään, kun taas köyhä menee viemä-

riojaan, vankilaan tai ties mihin helvettiin. Hän tajusi että ne vetiset ja sokeriset appelsiinimehut, joita hän oli juonut koko lapsuutensa, eivät olleet tosiasiaa alkuunkaan niin hyvänmakuisia kuin hän oli luullut. Hän yritti muistella lapsuudeniloja, jotka olivat kuolleet yksi kerrallaan mikä missäkin törmäyksessä todellisuuden kanssa, mikä minäkin nälkäisenä päivänä joka oli jäänyt taa. Hän muisti, miten Marília-ope ja Sônia-ope ja muut alakoulun opettajat sanoivat, että jos luki läksyt ahkerasti, pani rahaa pankkiin, mutta siinä sitä oltiin, vailla mitään mahdollisuutta löytää töitä, jotta voisi jatkaa koulunkäyntiä, ostaa omat vaatteensa ja saada vähän rahaa, jotta voisi käydä ulkona tyttöystävän kanssa ja maksaa valokuvauskurssin. Olisihan se hienoa, jos asiat menisivät niin kuin opettajat vakuuttivat, sillä jos ne niin menisivät, hän saisi työpaikan, ja sitten, sitten hän ostaisi kameran ja läjäpäin erilaisia linsskejä. Hän valokuvaisi kaikkea mikä oli hänestä mielenkiintoista. Jonain päivänä hän saisi palkinnon. Äidin ääni sivalsi hänen mielessään.

– Se valokuvaushomma on sellaisille joilla on rahaa! Ilmavoimiin sun pitää mennä... laivastoon tai ees armeijaan, niin sun tulevaisuus on turvattu. Sotilailla on rahaa! En tajuu mitä sun pääkopassa liikkuu, en totisesti!

Sähikäinen terästi katseensa kohti kukkulan laella häämöttävää Nossa Senhora da Penan kirkkoa ja ajatteli uhmakkaasti, että menisi tapaamaan isä Júliota ja pyytäisi tätä palauttamaan kauppakassissa kaikki ne synnit, jotka hän joskus oli tunnustanut, jotta hän voisi tehdä ne uudestaan sielu hajallaan pitkin häntä ympäröivää maailmaa. Jonain päivänä hän vielä vastaisi myöntävästi johonkin niistä saamistaan kutsuista mennä ryöstämään bussi, leipomo, taksi, mikä paska vaan... Hän otti jointin ystävänsä kädestä. Tyttöystävän uhkaus että tämä jättäisi hänet, ellei hän lopettaisi pilvenpolttoa, kaikui hänen korvissaan. Siitä vaan! Pahinta maailmassa olisin erehtyä naimisiin ansarikukan kanssa! hän ajatteli. Ruoho ei ole vain gangstereiden juttu, jos olisi, rokkarit eivät polttaisi pilveä. Jimi Henrix oli pahin pilvi-

veikko! Entä hipit sitten? Hipit olivat kaikki sekaisin, kun tykkäsivät marresta niin paljon. Tim Maia, Caetano, Gil, Jorge Ben, Big-Boy ja muut polttivat ruohoa joka iikka. Sekopää Raul Seixasista puhumatakaan: ”Jos ei oo tippaa öögaan, niin sit tummat öögarit” vaan. Se että hän poltti pilveä, ei tarkoittanut että hän olisi kulkenut kylillä haastamassa riitaa. Hän ei pitänyt tiukkapipoista, ja pahinta oli että heitä oli joka puolella kyttäämässä, olivatko hänen silmänsä punaiset, ja nauroiko hän tyhjän takia. Kun hän väitteli jonkun tosikon kanssa pilvestä, hän pani sille aina pisteen sanomalla että pilvenpoltto oli elämän valo: se antoi janon, nälän ja unen!

– Väsätäänkö toinen?

– Uhuu, Naru myönteli.

Sähikäinen halusi välttämättä saada kääriä sätkän, hän piti siitä hommasta ja ystävät aina ylistivät häntä. Sätkästä tuli kova kuin sa-vuke ilman että paperia kului paljon. Hän myös sytytti sätkän itse, imaisi siitä pari kertaa ja ojensi sen kaverilleen.

Sadepäivinä tunnit kuluvat kuin huomaamatta, jos on joutilaana. Sähikäinen katsoi kelloa automaattisesti, huomasi että oli jo myöhässä konekirjoitustunnilta, mutta paskan hailee, hän oli ollut poissa jo vaikka miten monelta tunnilta, yksi lisää ei tuntuisi missään. Häntä ei olisi voinut vähempää kiinnostaa mennä hakkaamaan tunniksi kirjoituskonetta eikä hän ollut menossa kouluunkaan. ”Suorakulmaisen kolmion hypotenuusan neliö on yhtä suuri kuin kateettien neliöiden summa ja hevon vittu.” Hän oli kurkkua myöten täynnä elämäänsä. Hän tukahdutti nyhkytyksen, nousi seisomaan ja venytteli, sillä paikat olivat puuduksissa samassa asennossa istumisen jäljiltä, ja oli juuri aikeissa kysyä ystävältään, halusiko tämä että hän väsäisi vielä yhden sätkän, kun hän huomasi että joen vesi punersi. Punainen väri edelsi aina ihmisruumista. Tuon päivän harmaus syveni pahaenteisesti. Punainen väri, joka hajosi virtaan tiesi toista ruumista. Pilvet peittivät vuoret näkyvistä kokonaan. Punainen väri, ja toinen ruumis putkahti esiin joenmutkasta. Tihkusade muuttui myrskyksi. Punainen väri, ja

taas sitä seurasi ruumis. Veri liukeni löyhkäävään veteen tuoden mukanaan taas yhden ruumiin, jolla oli jalassaan Lee-farkut ja Adidas-tossut ja yllään iilimatoja, jotka imivät punaista, vielä lämmintä nestettä.

Sähikäinen ja Naru kävelivät kotiin jäykin askelin.

Sota se siellä seilasi neitsytmatkallaan. Sota, joka teki itsestään jokaisen hetken herran, oli nouseva pian maihin viedäkseen mukanaan jokaisen, joka teki pienenkin tyhmyyden, pumpatakseen lasten kallot lyijyä täyteen, pakottaakseen harhaluodin osumaan viattomiin sivulisiin ja saadakseen Komeen Zéen juoksemaan palava soihtu kädessään pitkin rua da Frentea paholaisen hakatessa hänen sydämessään ja sytyttämään veljensä murhaajan talon tuleen.

Sähikäinen käveli kotiin tuulta, katua, sadetta, omaa skeittilautaa ja jokaista arkista asiaa peläten, kaikki hänen ympärillään tuntui hänestä pelottavalta. Hän polvistui sänkynsä eteen, painoi pään patjaa vasten kädet levällään sen päällä ja anoi loputtomassa rukouksessaan exua kertomaan Oxalälle, että yhdestä ihmislapsesta tuntui että hänet oli tuomittu ikuiseen epätoivoon.

ENTISINÄ AIKAINA ELÄMÄ OLI erilaista tässä paikassa, jossa joki, tuo merelle suuntaava viaton vesikäärme, halkoi hiekkaa kuljettaen maata, jolla portugalilaisten ja orjien lapset astuivat.

Kukkien nukkaa koskevat jalkapohjat, kypsyvät mangot, tuulessa huojuvat bambut, iso järvi, järvi, lampi, mantelipuut, jambolanluumupuut ja eukalyptusmetsä. Kaikki tämä joen toisella puolen. Tällä puolen kukkulat, kummitustalot ja Pikku Portugalin vihannestarhat; ja karjalaumat kummallakin puolen rauhaiseloa eläen, niin kuin ainakin ne jotka eivät tiedä kuolemasta.

Taquaran tienoilla uomastaan erkanevan joen haarat kyntivät peltoja diagonaalissa: oikea haara kynti keskimmäistä peltoa ja vasen haara, joka erottaa nykyään Kerrokset omakotitaloista ja jonka yli menevää siltaa pitkin kaupunginosan pääkadun liikenne virtaa, kynti peltojen eteläistä laitaa. Ja koska tämä vahva haara palasi pääuomaansa, joki teki vuolaana kiemurrellen matkaa pitkin maisemaa, tuo muukalainen joka matkusti paikaltaan liikkumatta kantaen vuorikristallin kiteitä uomassaan, antaen sydämensä lyödä kallioita vasten ja lahjoittaen vettä ruumiille, jotka olivat uhmanneet sitä, suille jotka olivat haukanneet sen selkää. Joki sen kuin nauroi, mutta Sähikäinen tiesi mainiosti, että jokainen joki syntyy kuollakseen aikanaan.

Kerran nämä maat olivat peittyneet vihreään vaippaan, missä härkävankkurit etenivät uhmakkaasti saviteillä, mustat kurkut lauloivat

sambaa, suolavesialtaita kaivettiin, kuorma-autojen lavat pursuivat vihanneksia ja kasviksia, käärmeet kaatoivat heinää allaan ja verkkoja laskettiin veteen. Sunnuntaisin oli jalkapallo-ottelu Kauhun pellolla ja illalla juotiin viiniä täysikuun kajossa.

– Huomenta, Salaatti-Zé, oli Kaali-Manoel sanonut kerran aamun sarastaessa. Mutta Salatti-Zé ei ollut vastannut, sen kun oli tähyillyt haikaroiden ensimmäisiä liitoja taivaalla kukkojen kiekuessa ja härkien mylviessä.

Nuo kaksi portugalilaisten jälkeläistä hoitivat Pikku Portugalin vihannestarhoja perintömaillaan. He tiesivät, että niiden paikalle rakennettaisiin asuinalue, mutta eivät sitä että töiden oli määrä alkaa niin pian. He ahkeroivat pelloillaan niin kuin aina ennenkin, aamuviidestä kolmeen iltapäivällä, puhuivat niitä näitä, nauroivat kaikelle, viheltivät polveilevia fadoja, rakastivat erilaisia tuulia ja söivät lounaan yhdessä, ja yhdessä he myös kuuntelivat, kun jotkut miehet huikkasivat kerran valkoisin rekisterikilvin varustetusta, ykkösvaihteella kulkevasta autosta:

– Rakennamme uuden asuinalueen tänne teidän maille.

Tules, hyvä tuuli! Taio uusi hymy mun kasvoille, Salaatti-Zé ajatteli myöhemmin. Toinen tuuli vailla isänmaata ja myötätuntoa oli vienyt mukanaan hymyn, jonka tuo maa oli nostanut hänen kasvoilleen, maa jolle toiset miehet saapuivat nyt saappaineen ja työkaluineen mittaillemaan kaikkea, laittamaan merkkejään maahan... Sitten tulivat koneet ja tuhosivat Pikku Portugalin kasvitarhat, pelottelivat linnunpelättimet, panivat puut giljotiiniin, täyttivät suon ja kuivasivat lähteen, ja niin tuosta paikasta tuli autiomaa. Jäljellä on enää eukalyptusmetsä ja Joen Toisen Puolen puut, kummitustalot ja naudat jotka eivät tiedä kuolemasta ja suru uuden ajan vanavedessä.

Cidade de Deus antoi äänensä hylättyjen kartanoiden kummituksille, hävitti kasvit ja eläimet, kartoitti Pikku Portugalin uudelleen ja antoi

suolle monta uutta nimeä: Laki, Vastapuoli, Juuri, Joen Toinen Puoli ja Kerrokset.

Vielä nykyäänkin taivas sinertää ja täyttää maailman tähdillään, metsät vihertävät maan, pilvet valkaisevat maisemat ja ihmiskunta uudistaa niin että joki punertaa. Tässä on nyt favela, slummi, betoni-nen uusslummi täynnä huumeluukkuja, pahaenteistä hiljaisuutta tai epätoivon huutoja, jotka kiirivät kujilta ja pälyilemään pakottavista risteyksistä.

Uudet asukkaat toivat mukanaan jätteitä, tölkkejä, sekarotuisia piskejä, *exuja* ja *pombagiroja* käyttämättömissä rukousnauhoissa, päiviä jolloin piti vain nousta ja kamppailla, vanhoja kalavelkoja jotka vaativat tulla maksetuiksi, ruumiita ammuskelujen jäljiltä, öisiä ruumiinvalvojaisia, tulvista pelastettuja tavaroita, kulmakapakoita, keskiviikon ja sunnuntain katumarkkinoita, vanhoja matoja vauvojen vatsoissa, revolvereita, *orixa*-kaulakoruja, kanoja uhriaterioille, karnevaalisamban ja synkooppisen samba, laittomat Jogo do Bicho –arpajaiset, nälän, petoksia, kuolemia, krusifikseja rispaantuneissa naruissa, kiihkeän forró-tanssin, pieniä öljylamppuja pyhimysten valaisemista varten, retkikeittämiä, köyhyydestä kumpuavan halun tulla rikkaaksi, silmiä jotka eivät nähneet mitään, puhuneet mitään, rintoja vailla rohkeutta kohdata elämä, harhauttaa kuolemaa, verestä vihaa, tahrata kohtalot veritahroin, sotia ja tulla tatuoiduiksi. Oli ritsoja, *Sétimo Céu* –fotonovelasarjaa, ikivanhoja lattialuuttuja, ammottavia vatsoja, mätiä hampaita, aivoihin kaiverrettuja katakombeja, salaisia hautoja, kalakauppiaita, leivänmyyjiä, seitsemännen päivän messuja, savuavia aseita milloin kenenkin kädessä, hutkintaa ilman tutkintaa, huonosti hoidettuja tippureita, jalkoja joilla odotella bus-sia, käsiä joilla tehdä kovaa työtä, lyijykyniä joilla kirjoittaa valtion kouluissa, rohkeutta kääntyä kadunkulmasta ja onnea uhkapelissä. He toivat mukanaan myös leijoja, selkiä poliisiin hakattaviksi, kolikkoja kruunaa ja klaavaa varten ja voiman yrittää elää. He toivat myös rakkauden, jolla he korottivat kuoleman ja vaiensivat mykät hetket.

Yhden viikon aikana alueelle muutti päivittäin kolmestakymmenestä viiteenkymmeneen perhekuntaa tulvan merkit kasvoissaan ja huonekaluissaan; heidät majoitettiin Mario Filhon jalkapallostadionille. He tulivat valtion kuorma-autoilla laulaen:

*Mun Rio on suurenmoinen
ja hurmaa tulvillaan...*

Ei aikaakaan, kun kaupungin useista muista faveloista ja eri puolilta Rio de Janeiron osavaltiota muutti asukkaita uudelle asuinalueelle, jonka rinteissä pikku talot kohosivat valkoisina, vaaleanpunaisina ja sinisinä nauhoina. Joen vasemman haaran toiselle puolen rakennettiin Kerrokset, viisikerroksisten rakennusten rypäs, jonka taloissa oli toisissa kaksikymmentä, toisissa neljäkymmentä huoneistoa, kaksioita tai kolmioita. Tallotun maan punaisen eri sävyt näkivät uusia jalkoja elämän tuoksinassa, täyttä häkää kohti kohtaloaan säntääviä kulkijoita. Joki, lasten ilo, tarjosi huvia, hiekkaa, suoankeriaita ja sammakoita eikä ollut täysin saastunut.

– Kato, millasen jambolapussin toin!

– Keräsin jo mangoja ja jabuticaboja, nyt meen poimii sokeriruoka
koja Joen Toiselle Puolen!

Lapset löysivät marmorikuulat ja siinä samalla itsensäkin:

– Sä oot vika, jos mä osun, oon kunkku!

– Hyvin menee!

– Neljällä sormella!

– Mun vuoro!

– Pois tieltä!

– Se liikahti, kuolit!

– Mä oon ihan kolmion vieres!

– Este, kierrä se!

– Mälsää!

Leijoja lennättäessä:

- Ei se mee, sun naru on liian lyhyt.
- Koitan saada ton toisen sotkeutuu.
- Ei onnaa! Yritä sen pyrstöö ja naruu.
- En pysty, lasinsirut mun narun päällä on tylsii.
- Sun pitää pakottaa sen leija ylemmäks.
- Pakotan sen sukeltaa.
- Se kiskasee sut ilmaan.
- Täältä tullaan!

Leikkiessä:

- Tässäpä mulla uusi pukki!
- Niin on!
- Mä osun siihen ja joka iikka osuu!
- Mä osun siihen mut kukaan muu ei!
- Hyppää hautuumaan muurille!
- Hautuunmaa syttyi tuleen!
- Jokainen apina oksallaan!
- Stikkaa kirje kimmakaverille!
- Muste loppu!
- Jäädyit!
- Tässäpä mulla uusi uhri.
- Niin on.

He löysivät toinen toisensa leikkiessään purkkista, lipunryöstöä ja pullohippaa, kävivät risiinisotia Joen Toisella Puolen, sukeltelivat lammessa, uittivat paperiveneitään ja esittivät Operaatio atomisukellusvenettä. He laajensivat leikkejään pelloille ja kilpailivat siellä tilasta käärmeiden, sammakoiden ja marsujen kanssa.

- Kiivetäänkö Punaiselle kukkulalle? Sähikäinen kysyi.

- Missä se on? Naru kysyi vesisanko kädessään.

- Sä melkein tuut sieltä, lähteen lähellä. Kiivetään sen laelle ja juostaan alas kovempaa kuin länkkäreissä.

- Mennään!

He lähtivät kiipeämään Kerrosten takaa. He pyysivät mukaan joi-tain kavereitaan. Kun Sähikäisen veli näki muiden valmistautuvan uuteen seikkailuun, hän ajatteli viedä ensin polkupyöränsä säilöön mutta otti sen mukaan kavereiden yllytyksestä. He kävelivät sen met-sän poikki, jonne myöhemmin rakennettaisiin uusia kerrostaloja, ja löysivät itsensä joen vasemman haaran rannalta.

– Mä sukellan tonne, Naru päätti.

– Mennään ensin Punaiselle kukkulalle, uidaan sitten! Sähikäinen ehdotti.

– Parempi kun uidaan nyt, niin vaatteet kuivuu eikä meidän mut-sit saa tietää että uitiin joessa, Naru perusteli.

– Pelkäätä sun mutsii? Sähikäinen kysyi.

Korvansa lotkauttamatta Naru heittäytyi veteen, ystävät tekivät samoin. He uivat tiettyyn kohtaan asti ja palasivat virran mukana. Naru ei olisi halunnut millään tulla pois joesta, hän sen kun ui vaan virtaa vastaan ja sen myötä. He upottivat toisiaan sukelluksiin, leikki-vät amerikkalaista sukellusvenettä ja television kapteeni Hurrikaania. Aamu oli jo täydessä terässään ja tunkeutui guavapuiden oksien läpi tuoden muassaan maatuulen, joka pyyhki sadepilvet pois yhden ker-rallaan. Sahramisirkkuset sirittivät.

Heistä tuntui kuin he olisivat muuttaneet isolle maatilalle. Paitsi ostaa tuoretta maitoa, kerätä vihanneksia keittiöpuutarhasta ja poimia hedelmiä tilalta, he voivat myös ratsastaa hevosella Gabinalin maantien matalilla kukkuloilla. He inhosivat iltoja, sillä vielä ei ollut sähköverk-koa, ja äidit kielsivät leikkimisen kadulla pimeän tulon jälkeen. Aamut olivat upeita: he kalastivat miljoonakaloja, metsästäivät brasilianmarsu-ja, pelasivat futista, tappoivat varpusia ja söivät ne paahdetun maniok-kijauhon kanssa ja tunkeutuivat kummituskartanoihin.

– Mennään jo sinne Punaiselle kukkulalle, Sähikäisen veli penäsi ja istui jo pyöränsä satulassa.

He eivät varmuuden vuoksi menneet rua Moisésia pitkin, sillä he olisivat voineet törmätä jonkun äitiin, joka oli hakemassa vettä läh-

teestä; he menivät talojen takaa ja kipusivat vaivalloisen matkan vuorelle.

Kaivinkoneet ja traktorit olivat runnelleet Punaisen kukkulan omakotitalojen ja ensimmäisten kerrostalojen alkaessa kohota sinne. Sieltä kaivettua savea oli käytetty suon täyttömaana ja ensimmäisten asumusten betonimassan valmistuksessa. Vuoren ollessa vielä ehjä, se ulottui aivan joen tuntumaan. Nykyään se päättyi favelan laidalle, missä oli joitain tilapäistaloja Keskusaukiolle vievän kadun varrella, kerrostaloalueen vieressä. Kukkulan laelta saattoi nähdä ison järven, järven, lammen, joen ja sen kaksi haaraa, kirkon, Leãon supermarketin, klubin, Puistoaukion, kaksi koulua ja lastentarhan. Jopa terveysasema erottui kaukaa.

– Ajan fillarilla alas! Sähikäisen veli ilmoitti.

– Ootsä hullu? Kai sä tajuut että kaadut päistikkaa maahan tuolla alhaalla, Naru varoitti.

– Ei huolta, hei, eräät osaa ajaa!

Hän nousi satulaan, kumartui ohjaustangon päälle ja lähti viilettämään rinnettä alas. Hetken päästä hän painoi takajarrua, laski toisen jalkansa maahan ja kiepautti pyöränsä ympäri. Ystävät hurrasivat ja huusivat:

– Siistii, siistii!

Hän toisti tempunsa monta kertaa yleisön riemuksi. Vauhti nosti kyynelet hänen silmiinsä, mutta hän ei malttanut lopettaa mahtailuaan. Niinpä kun hän ehtymättömässä näyttämisen halussaan päätti laskea rinteen alas vielä kerran, hän vauhtia lisätäkseen polkaisi ketjut ympäri jopa kymmenen kertaa. Siitä ei hyvää seurannut: hän ajoi kuoppaan, menetti pyöränsä hallinnan ja putosi selälleen jalat taivaalle sojottaen ja alkoi kieriä nenä verta vuotaen rinnettä alas pölyn tunkiessa silmiin... Mutta tässä on aiheena rikos, sen takia minä tähän tulin...